

MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM, HƯỚNG NGHIỆP CHO HỌC SINH THPT ĐÁP ỨNG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018

Ngô Xuân Hiếu

Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Tóm tắt: Ở cấp THPT, hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp được thực hiện với mục tiêu giúp học sinh phát triển các phẩm chất, năng lực đã được hình thành ở cấp tiểu học và THCS để có khả năng thích ứng với những thay đổi của xã hội hiện đại; biết tổ chức cuộc sống, công việc và quản lý bản thân trở thành người công dân có ích. Do vậy việc quản lý hoạt động trải nghiệm hướng nghiệp được xem là yếu tố quyết định cho sự thành công về hiệu quả giáo dục, cho việc đào tạo chất lượng nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của xã hội. Bài viết tập trung tổng hợp, phân tích và chỉ ra những điểm cốt lõi trong mục tiêu, nội dung chương trình trải nghiệm hướng nghiệp cấp THPT và đề xuất các biện pháp nhằm quản lý có hiệu quả hoạt động này tại nhà trường phổ thông đáp ứng chương trình giáo dục phổ thông 2018.

Từ khóa: Hoạt động trải nghiệm, giáo dục hướng nghiệp, quản lý giáo dục, học sinh THPT.

Nhận bài ngày 3.1.2023; gửi phản biện, chỉnh sửa, duyệt đăng ngày 20.1.2023

Liên hệ tác giả: Ngô Xuân Hiếu; Email: nxhieu@daihocthudo.edu.vn

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Chương trình giáo dục phổ thông (chương trình tổng thể) đã xác định, giáo dục hướng nghiệp là một trong mười hai (12) nội dung giáo dục cốt lõi. Theo đó, giáo dục hướng nghiệp được thực hiện thông qua tất cả các môn học và hoạt động giáo dục, tập trung ở các môn Công nghệ, Tin học, Khoa học tự nhiên, Nghệ thuật, Giáo dục công dân ở trung học cơ sở; các môn học ở trung học phổ thông (THPT) và Hoạt động trải nghiệm cùng với nội dung giáo dục của địa phương [1]. Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp (TNHN) trong nhà trường rất đa dạng và mang tính tích hợp, tổng hợp kiến thức, kỹ năng nhiều môn học, nhiều lĩnh vực học tập và giáo dục khác nhau, gần gũi với cuộc sống thực tế của các em. Hình thức tổ chức hoạt động TNHN phong phú, đa dạng và hấp dẫn, nhờ đó mà hoạt động TNHN góp phần củng cố, khắc sâu kiến thức, rèn luyện kỹ năng, hình thành và phát triển năng lực người học, bồi dưỡng tình cảm, xây dựng ý thức độc lập, tinh thần đoàn kết của học sinh. Hoạt động TNHN phù hợp với lứa tuổi học sinh nói chung, học sinh THPT nói riêng, phù hợp với yêu cầu của các em như: khám phá, trải nghiệm, vui chơi, giải trí, văn hoá văn nghệ, thể dục

thể thao,...từ đó chuyển hóa những kiến thức, kỹ năng, kinh nghiệm của bản thân thành các năng lực thích ứng với cuộc sống cũng như nghề nghiệp tương lai của mỗi cá nhân học sinh. Ở cấp THPT, nội dung Hoạt động TNHN tập trung hơn vào các hoạt động xã hội, hoạt động hướng đến tự nhiên và hoạt động hướng nghiệp; đồng thời hoạt động hướng vào bản thân vẫn được tiếp tục triển khai để phát triển các phẩm chất và năng lực của học sinh. Thông qua các hoạt động hướng nghiệp, học sinh bước đầu được đánh giá và tự đánh giá về năng lực, sở trường, hứng thú liên quan đến nghề nghiệp, làm cơ sở để tự chọn cho mình hướng đi sau tốt nghiệp THPT.

Khi nghiên cứu hoạt động TNHN tại các trường THPT, tác giả nhận thấy một phần quan trọng được xem là yếu tố quyết định cho sự thành công về hiệu quả giáo dục, cho việc đào tạo chất lượng nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của xã hội, đó là công tác quản lý hoạt động TNHN cho học sinh. Bài viết tập trung tổng hợp, phân tích và chỉ ra những điểm cốt lõi trong mục tiêu, nội dung chương trình TNHN cấp THPT và đề xuất các biện pháp nhằm quản lý có hiệu quả hoạt động này tại nhà trường phổ thông đáp ứng chương trình giáo dục phổ thông 2018.

2. NỘI DUNG

2.1. Một số khái niệm cơ bản

Theo Luật Giáo dục: “Hướng nghiệp trong giáo dục là hệ thống các biện pháp tiến hành trong và ngoài cơ sở giáo dục để giúp học sinh có kiến thức về nghề nghiệp, khả năng lựa chọn nghề nghiệp trên cơ sở kết hợp nguyện vọng, sở trường của cá nhân với nhu cầu sử dụng lao động của xã hội” [5]. Trải nghiệm hiểu đơn giản nhất là những gì con người đã từng kinh qua thực tế, từng biết, từng chịu. Trải nghiệm có các đặc điểm như: Con người trực tiếp tham gia vào các loại hình hoạt động và các mối quan hệ giao lưu một cách tự giác; được thử nghiệm, thể nghiệm bản thân nhằm phát hiện ra những khả năng của mình; được tương tác, giao tiếp với người khác, tập thể, cộng đồng; cá nhân thực sự chủ động, tích cực, sáng tạo; trải nghiệm luôn chứa đựng hai yếu tố không thể tách rời: hành động và cảm xúc; kết quả của trải nghiệm là hình thành được kinh nghiệm mới. Hoạt động trải nghiệm trong giáo dục cần được hiểu là hoạt động có mục đích, có đối tượng được tổ chức bằng các việc làm cụ thể của học sinh, được thực hiện trong thực tế dưới vai trò định hướng của nhà giáo dục. Thông qua trải nghiệm, học sinh thành thành kiến thức, kỹ năng, cảm xúc tích cực và năng lực nhất định. Từ đó, học sinh vận dụng linh hoạt để giải quyết hiệu quả các tình huống trong học tập và các vấn đề trong thực tiễn cuộc sống cá nhân cũng như hình thành các năng lực cần thiết trong tương lai. [2]

Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp là hoạt động giáo dục do nhà giáo dục định hướng, thiết kế và hướng dẫn thực hiện, tạo cơ hội cho học sinh tiếp cận thực tế, thể nghiệm các cảm xúc tích cực, khai thác những kinh nghiệm đã có và huy động tổng hợp kiến thức, kỹ năng của các môn học để thực hiện những nhiệm vụ được giao hoặc giải quyết những vấn đề của thực tiễn đời sống nhà trường, gia đình, xã hội phù hợp với lứa tuổi; thông qua đó, chuyển hoá những kinh nghiệm đã trải qua thành tri thức mới, hiểu biết mới, kỹ năng mới góp phần phát huy tiềm năng sáng tạo và khả năng thích ứng với cuộc sống, môi trường và nghề nghiệp tương lai. Hoạt động TNHN góp phần hình thành, phát triển các phẩm chất chủ yếu, năng lực chung và các năng lực đặc thù cho học sinh; nội dung hoạt động được xây

dựng dựa trên các mối quan hệ của cá nhân học sinh với bản thân, với xã hội, với tự nhiên và thế giới nghề nghiệp [2]. Quản lý hoạt động TNHH là quá trình tác động của chủ thể quản lý tới quá trình tổ chức các hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp cho học sinh THPT để khuyến khích, động viên và tạo điều kiện cho các em tích cực hoạt động, học tập, nghiên cứu, vận dụng kiến thức, kỹ năng, kỹ xảo đã có để tìm ra giải pháp mới và giải quyết các vấn đề trong thực tiễn cuộc sống; tổ chức hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp để học sinh THPT hiểu biết về năng lực của bản thân, am hiểu về thế giới nghề nghiệp,... từ đó có được những định hướng lựa chọn nghề nghiệp phù hợp trong tương lai.

2.2. Mục tiêu và nội dung của hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp cấp THPT

2.2.1. Mục tiêu của hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp cấp THPT

Hoạt động TNHH cấp THPT giúp học sinh phát triển các phẩm chất, năng lực đã được hình thành ở cấp tiểu học và cấp trung học cơ sở. Kết thúc giai đoạn giáo dục định hướng nghề nghiệp, học sinh có khả năng thích ứng với các điều kiện sống, học tập và làm việc khác nhau; thích ứng với những thay đổi của xã hội hiện đại; có khả năng tổ chức cuộc sống, công việc và quản lý bản thân; có khả năng phát triển hứng thú nghề nghiệp và ra quyết định lựa chọn được nghề nghiệp tương lai; xây dựng được kế hoạch rèn luyện đáp ứng yêu cầu nghề nghiệp và trở thành người công dân có ích. Hoạt động TNHH giúp học sinh củng cố thói quen tích cực, nền nếp trong học tập và sinh hoạt, hành vi giao tiếp ứng xử có văn hoá và tập trung hơn vào phát triển trách nhiệm cá nhân: trách nhiệm với bản thân, trách nhiệm với gia đình, cộng đồng; hình thành các giá trị của cá nhân theo chuẩn mực chung của xã hội; hình thành và phát triển năng lực giải quyết vấn đề trong cuộc sống; biết tổ chức công việc một cách khoa học; có hứng thú, hiểu biết về một số lĩnh vực nghề nghiệp, có ý thức rèn luyện những phẩm chất cần thiết của người lao động và lập được kế hoạch học tập, rèn luyện phù hợp với định hướng nghề nghiệp khi kết thúc giai đoạn giáo dục cơ bản và giáo dục định hướng nghề [2].

Hoạt động TNHH hình thành, phát triển ở học sinh năng lực thích ứng với cuộc sống, năng lực thiết kế và tổ chức hoạt động, năng lực định hướng nghề nghiệp; đồng thời góp phần hình thành, phát triển các phẩm chất chủ yếu và năng lực chung. Hoạt động TNHH giúp học sinh khám phá bản thân và thế giới xung quanh, phát triển đời sống tâm hồn phong phú, biết rung cảm trước cái đẹp của thiên nhiên và tình người, có quan niệm sống và ứng xử đúng đắn, đồng thời bồi dưỡng cho học sinh tình yêu đối với quê hương, đất nước, ý thức về cội nguồn và bản sắc của dân tộc để góp phần giữ gìn, phát triển các giá trị tốt đẹp của con người Việt Nam trong một thế giới hội nhập.

Hoạt động TNHH giúp học sinh củng cố thói quen tích cực, nền nếp trong học tập và sinh hoạt, hành vi giao tiếp ứng xử có văn hoá và tập trung hơn vào phát triển trách nhiệm cá nhân: trách nhiệm với bản thân, trách nhiệm với gia đình, cộng đồng; hình thành các giá trị của cá nhân theo chuẩn mực chung của xã hội; hình thành và phát triển năng lực giải quyết vấn đề trong cuộc sống; biết tổ chức công việc một cách khoa học; có hứng thú, hiểu biết về một số lĩnh vực nghề nghiệp, có ý thức rèn luyện những phẩm chất cần thiết của người lao động và lập được kế hoạch học tập, rèn luyện phù hợp với định hướng nghề nghiệp khi kết thúc giai đoạn giáo dục cơ bản.

2.2.2. Nội dung của hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp cấp THPT

Giáo dục hướng nghiệp bao gồm toàn bộ các hoạt động của nhà trường phối hợp với gia đình và xã hội nhằm trang bị kiến thức, hình thành năng lực định hướng nghề nghiệp cho học sinh, từ đó giúp học sinh lựa chọn nghề nghiệp phù hợp với năng lực, tính cách, sở thích, quan niệm về giá trị của bản thân, phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh của gia đình và phù hợp với nhu cầu của xã hội. Giáo dục hướng nghiệp có ý nghĩa quan trọng góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện và định hướng lựa chọn nghề đúng với năng lực, sở trường và đam mê của học sinh sau trung học phổ thông [2]. Giáo dục hướng nghiệp trong Chương trình GDPT 2018 được xây dựng trên cơ sở kế thừa ưu điểm của hoạt động giáo dục hướng nghiệp trong Chương trình GDPT hiện hành; bám sát nội dung Đề án 522 của Chính phủ.

Nội dung giáo dục hoạt động TNHN cấp THPT bao gồm: Hoạt động hướng vào bản thân; Hoạt động hướng đến xã hội, Hoạt động hướng đến tự nhiên, Hoạt động hướng nghiệp. [2] Trong đó:

- + Hoạt động tìm hiểu nghề nghiệp: Tìm hiểu ý nghĩa, đặc điểm và yêu cầu của nghề; Tìm hiểu yêu cầu về an toàn và sức khỏe nghề nghiệp; Tìm hiểu thị trường lao động.

- + Hoạt động rèn luyện phẩm chất, năng lực phù hợp với định hướng nghề nghiệp: Tự đánh giá sự phù hợp của bản thân với định hướng nghề nghiệp; Rèn luyện phẩm chất và năng lực phù hợp với định hướng nghề nghiệp.

- + Hoạt động lựa chọn hướng nghề nghiệp và lập kế hoạch học tập theo định hướng nghề nghiệp: Tìm hiểu hệ thống trường cao đẳng, đại học và các cơ sở giáo dục nghề nghiệp khác của địa phương, trung ương; Tham vấn ý kiến của thầy cô, người thân và chuyên gia về định hướng nghề nghiệp; Lựa chọn cơ sở đào tạo trong tương lai và lập kế hoạch học tập phù hợp với định hướng nghề nghiệp.

Để đảm bảo tính đồng bộ, hiệu quả của các hoạt động giáo dục hướng nghiệp, chương trình tổng thể xác định rõ năng lực định hướng nghề nghiệp (thành phần của năng lực tự chủ và tự học) cũng như các yêu cầu cần đạt cho năng lực này ở từng cấp học. Trên cơ sở đó, các môn học, hoạt động giáo dục xác định cơ hội và nêu yêu cầu cần đạt cụ thể về giáo dục hướng nghiệp trong môn học, hoạt động giáo dục phù hợp với đặc điểm, tính chất của môn học để thực hiện thống nhất trong cả nước.

2.3. Nội dung quản lý hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp cho học sinh THPT đáp ứng chương trình giáo dục phổ thông 2018

2.3.1. Lập kế hoạch hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp cho học sinh THPT

Việc xây dựng kế hoạch hoạt động trải nghiệm hướng nghiệp theo định hướng phân luồng cho học sinh THPT phải làm rõ được mục đích, yêu cầu, nội dung giáo dục, nội dung công việc, biện pháp tiến hành, đối tượng thực hiện, tiến trình thực hiện, cá nhân phụ trách, những yêu cầu cụ thể trong quá trình thực hiện.

Phó hiệu trưởng phụ trách trực tiếp xây dựng kế hoạch hoạt động TNHN cho học sinh dưới sự chỉ đạo của Hiệu trưởng. Bản kế hoạch thể hiện tiến trình thực hiện trong năm học đối với hoạt động trải nghiệm hướng nghiệp. Trong đó xác định rõ các chủ đề theo từng tháng đối với từng khối học sinh, các loại hình hoạt động cụ thể (sinh hoạt dưới cờ, sinh hoạt

lớp, sinh hoạt theo chủ đề, câu lạc bộ), xác định vai trò, trách nhiệm của các lực lượng giáo dục tham gia (Ban giám hiệu, Giáo viên Tổng phụ trách Đội, GVCN, cha mẹ học sinh, đơn vị phối hợp và các bộ phận phục vụ, hỗ trợ).

Trên cơ sở bản kế hoạch chung của nhà trường, các cá nhân, bộ phận có trách nhiệm xây dựng kế hoạch thực hiện của mình theo năm học, học kỳ, tháng và từng hoạt động cụ thể. Trọng tâm của kế hoạch hóa hoạt động TNHN là chỉ ra phương hướng hành động và trả lời cho các câu hỏi: Mục tiêu chung cần đạt được của hoạt động TNHN học sinh THPT là gì? Cần phải hoàn thành những nhiệm vụ cụ thể nào? Hoàn thành các nhiệm vụ đó như thế nào? Mức độ cần đạt được của từng nhiệm vụ được xác định trong kế hoạch là gì? Phân phối, sử dụng và huy động các nguồn lực như thế nào để đạt được mục tiêu chung của hoạt động TNHN và mục tiêu nhiệm vụ hướng nghiệp gắn với phân luồng học sinh? Biện pháp thực hiện từng nhiệm vụ là gì? Thời gian cần thiết để thực hiện từng nhiệm vụ như thế nào?

Khi xây dựng kế hoạch hoạt động TNHN cho học sinh THPT, người quản lý cần:

- + Phân tích thực trạng hoạt động giáo dục của nhà trường trong năm học. Trong báo cáo tổng kết năm học từng lớp, khối và trường đều thể hiện rõ. Từ đó, thấy được những hoạt động giáo dục trong năm qua, những vấn đề còn tồn tại, những vấn đề bất cập, những ưu điểm, nhược điểm và từng bước giải quyết các vấn đề đặt ra.

- + Phân tích kế hoạch chung của ngành, sứ mệnh của nhà trường, để từ đó lập kế hoạch hoạt động TNHN cho học sinh.

- + Sau khi lập kế hoạch, các mục tiêu cần được trình bày cụ thể hướng đến định hướng phân luồng, các nội dung, hình thức tổ chức hoạt động rõ ràng; xây dựng tiêu chí thi đua đánh giá theo nội dung, theo khối lớp và kế hoạch thực hiện trong từng giai đoạn, thời gian sao cho phù hợp và cụ thể.

- + Trong quá trình lập kế hoạch tổ chức các hoạt động TNHN cũng cần tìm hiểu về đặc điểm văn hóa truyền thống, đặc điểm kinh tế xã hội, các ngành nghề lao động của mỗi địa phương và đất nước.

- + Cần xác định sự phối hợp giữa các lực lượng giáo dục trong và ngoài trường, các điều kiện cơ sở vật chất, thời gian, tài chính và lực lượng giáo viên, học sinh tham gia.

Mỗi một hoạt động TNHN được tổ chức đều phải tạo được động lực, tạo được hứng thú cho học sinh, giáo viên và người tham gia. Cán bộ quản lý cần bám sát các nội dung, chủ đề theo quy định ban hành của Bộ Giáo dục và đào tạo, của Sở giáo dục và đào tạo.

2.3.2. Tổ chức thực hiện hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp cho học sinh THPT

Hiệu trưởng quy định rõ trách nhiệm của phó hiệu trưởng phụ trách trong việc sắp xếp thời khóa biểu, xây dựng nội dung chương trình, phê duyệt chương trình, kế hoạch thực hiện, giáo án. Hiệu trưởng quy định rõ trách nhiệm cụ thể của các cá nhân khác như: Tổng phụ trách Đội, Bí thư đoàn trường, GVCN lớp, giáo viên bộ môn; đồng thời chú ý tới vai trò của Ban cán sự lớp và học sinh. Nhà trường cần đẩy mạnh công tác bồi dưỡng thường xuyên cho đội ngũ giáo viên cả nội dung, phương pháp, cách thức tổ chức các hoạt động TNHN theo định hướng phân luồng trong nhà trường THPT. Từ đó, giúp giáo viên tạo động lực phát triển nghề nghiệp, tích cực thay đổi phương pháp, sử dụng nhiều hình thức khác nhau để

khích lệ sự tham gia tích cực của học sinh vào quá trình giáo dục. Cán bộ quản lý cần thường xuyên duy trì mối quan hệ, sự kết nối của các tổ chức, đoàn thể xã hội tại địa phương, cha mẹ học sinh, các mạnh thường quân, các tổ chức kết nghĩa,... để huy động sự tham gia của họ vào các hoạt động trải nghiệm hướng nghiệp của học sinh. Đối với hoạt động trải nghiệm hướng nghiệp thông qua các câu lạc bộ, tổ chức sự kiện, hoạt động chuyên đề đòi hỏi hiệu trưởng phối hợp với các tổ chức chính trị - xã hội, các doanh nhân thành đạt, các nhà khoa học, các lão thành cách mạng, các đơn vị liên kết, các trường đại học, cao đẳng, trung cấp,... để nâng cao hiệu quả trong việc tổ chức các hoạt động này.

Để triển khai một nội dung hoạt động trải nghiệm hướng nghiệp đã thiết kế cụ thể theo từng tuần, tháng, học kỳ, năm học, đòi hỏi Ban Giám hiệu, phải quản lý việc phối hợp các lực lượng tham gia trong và ngoài trường thống nhất. Nội dung hoạt động TNHN đã được nhà trường, ban tư vấn, giáo viên chủ nhiệm thiết kế và lên kế hoạch cụ thể, do đó các mục tiêu, nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức, kinh phí cũng phải được triển khai theo khối, lớp hoặc là toàn trường. Trong quá trình triển khai, để kế hoạch được đồng bộ, đòi hỏi cán bộ quản lý phải triển khai một cách thống nhất trong toàn trường. Những nội dung, cách thức tổ chức được triển khai nhằm giúp cho giáo viên, tổng phụ trách Đội, giáo viên chủ nhiệm, cán bộ lớp nắm vững, quán triệt cho học sinh theo lớp, khối.

2.3.3. Chỉ đạo thực hiện hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp cho học sinh THPT

Hiệu trưởng chỉ đạo thực hiện thông qua sinh hoạt dưới cờ, thông qua sinh hoạt lớp, thông qua các hoạt động trải nghiệm theo chủ đề, thông qua sinh hoạt câu lạc bộ TNHN. Để các lực lượng giáo dục làm tốt tổ chức hoạt động trải nghiệm sáng tạo cho học sinh, hiệu trưởng cần làm tốt các nội dung sau:

- + Chỉ đạo giáo viên thực hiện đúng các nội dung chương trình hoạt động TNHN theo đúng Chương trình GDPT 2018 và có năng lực xây dựng, phát triển nội dung chương trình phù hợp với mục tiêu, đặc điểm học sinh và các điều kiện thực hiện thực tế của nhà trường, từng khối lớp và địa phương.

- + Chỉ đạo giáo viên thực hiện đa dạng các hình thức tổ chức hoạt động TNHN như: câu lạc bộ, trò chơi, thảo luận, tổ chức sự kiện, sân khấu hóa, sinh hoạt tập thể, lao động công ích, hoạt động tình nguyện, nhân đạo,... lựa chọn các hình thức phù hợp với mục tiêu, nội dung, đặc điểm học sinh, thời gian, không gian và các điều kiện hỗ trợ thực hiện.

- + Chỉ đạo giáo viên thực hiện nghiêm túc việc xây dựng giáo án, thiết kế chương trình giáo dục hoạt động TNHN cho học sinh THPT theo từng khối lớp vào từng thời điểm phù hợp.

- + Thường xuyên phê duyệt và góp ý cho giáo án, chương trình tổ chức hoạt động trải nghiệm hướng nghiệp của các giáo viên và Tổng phụ trách Đội.

- + Thường xuyên quan tâm, tạo điều kiện về thời gian, cơ sở vật chất, tài chính để khuyến khích chủ thể giáo dục và đối tượng giáo dục tham gia tổ chức các hình thức hoạt động TNHN cho học sinh.

2.3.4. Kiểm tra đánh giá hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp cho học sinh THPT

Kiểm tra đánh giá hoạt động TNHN là thu thập thông tin ngược để kiểm soát hoạt động TNHN nhằm điều chỉnh kịp thời các sai sót, lệch lạc để hoạt động TNHN đạt được các mục

tiêu đã đề ra. Công tác kiểm tra đánh giá đối với tổ chức hoạt động TNHN trong nhà trường THPT cũng được thực hiện khá đa dạng, linh hoạt. Giáo viên thực hiện đánh giá kết quả của học sinh dựa trên nhiều kênh thông tin khác nhau: học sinh tự đánh giá, đánh giá đồng đẳng, đánh giá của cha mẹ học sinh, giáo viên bộ môn, đánh giá của giáo viên chủ nhiệm,... Việc đánh giá kết quả của học sinh được thực hiện theo từng hoạt động, chủ đề và được tổng hợp vào cuối mỗi học kỳ, năm học. Kết quả được xếp loại theo các quy định về đánh giá, xếp loại kết quả đối với học sinh ở từng cấp học.

Đồng thời, hiệu trưởng thực hiện các hoạt động kiểm tra đánh giá tổ chức hoạt động trải nghiệm thông qua báo cáo của giáo viên chủ nhiệm, Tổng phụ trách Đội,... thông qua công tác dự giờ, nghiên cứu sản phẩm của học sinh, qua phiếu điều tra, khảo sát.

Đánh giá kết quả thực hiện: dựa theo kết quả học sinh THPT đăng kí các nguyện vọng học tập sau bậc THPT, dựa theo kết quả trưng cầu ý kiến của cha mẹ học sinh về hướng nghiệp sau bậc THPT, dựa theo kết quả thi và nhập học vào các trường đại học và trường nghề của học sinh sau khi kết thúc bậc THPT.

Quy trình đánh giá hoạt động TNHN:

- a) Xác định được mục đích chủ yếu của đánh giá kết quả hoạt động
- b) Xác định cách thức và công cụ thu thập thông tin
- c) Phân tích và xử lý thông tin: các thông tin về năng lực thu được qua quan sát, trả lời miệng, trình diễn,... được phân tích theo nhiều mức độ với tiêu chí rõ ràng và được lưu trữ trong hồ sơ đánh giá học sinh.
- d) Xác nhận kết quả: xác nhận học sinh đạt hay không đạt mục tiêu từng hoạt động, cuối năm học, cuối cấp học dựa vào các kết quả định lượng và định tính với chứng cứ cụ thể, rõ ràng; phân tích, giải thích sự tiến bộ học tập vừa căn cứ và kết quả đánh giá quá trình và kết quả đánh giá tổng kết, vừa căn cứ và thái độ học tập và hoàn cảnh cụ thể từng học sinh.

Tuy nhiên, để kết quả đánh giá có hiệu quả, đòi hỏi phải xây dựng tiêu chí đánh giá. Tiêu chí này căn cứ vào từng hoạt động và phải tuân thủ các bước cơ bản như sau:

- Xây dựng tiêu chí đánh giá, công cụ và hình thức đánh giá
- Tiến hành đánh giá theo tiêu chí
- Phân tích, so sánh, đối chiếu giữa hoạt động thực với tiêu chí
- Báo cáo tổng kết, xếp loại theo từng đợt, từng học kỳ và năm học

Do đó, các nhà quản lí và giáo viên cần sử dụng kết quả đánh giá khách quan, hiệu quả để phát huy năng lực của học sinh và sử dụng có ý nghĩa trong hướng nghiệp học sinh sau THPT theo các mục đích khác nhau.

2.3.5. Quản lí các điều kiện hỗ trợ thực hiện hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp cho học sinh THPT

Để hoạt động trải nghiệm hướng nghiệp cho học sinh đạt hiệu quả, đòi hỏi nhà trường phải có nguồn tài chính, phải đảm bảo về trang thiết bị, cơ sở vật chất tốt. Vì vậy, nhà trường cần có kế hoạch để bảo quản, tu sửa trang thiết bị, cơ sở vật chất thường xuyên, nhằm nâng cao chất lượng sử dụng và các hoạt động đạt hiệu quả cao nhất. Để quản lí, sử dụng có hiệu

quả các phương tiện, cơ sở vật chất hỗ trợ cho tổ chức hoạt động trải nghiệm sáng tạo, chủ thể quản lý cần thực hiện tốt các nội dung sau:

- Khảo sát nhu cầu phương tiện, công cụ hỗ trợ tổ chức hoạt động TNHN.
- Làm tốt việc lập kế hoạch trong sử dụng phương tiện, công cụ cho hoạt động TNHN. Đáp ứng được nội dung, chương trình của giáo dục; tránh sự chồng chéo trong quá trình sử dụng.
- Kịp thời mua bổ sung phương tiện, công cụ hỗ trợ cho hoạt động trải nghiệm phù hợp với nguồn tài chính của nhà trường hoặc huy động nguồn tài chính từ xã hội hóa. Quá trình sử dụng phương tiện, công cụ phải phân công rõ người phụ trách, người quản lý để sử dụng và quản lý có hiệu quả.
- Thường xuyên chỉ đạo sử dụng có hiệu quả các phương tiện, công cụ hỗ trợ tổ chức hoạt động TNHN. Tránh việc sử dụng không đúng mục đích hoặc không sử dụng trong quá trình tổ chức các hoạt động trải nghiệm.
- Làm tốt công tác bảo quản các phương tiện, công cụ hỗ trợ tổ chức hoạt động TNHN.

3. KẾT LUẬN

Hoạt động TNHN đối với học sinh THPT có mục tiêu, nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức mang đặc thù riêng. Hoạt động này đòi hỏi các lực lượng giáo dục khi tổ chức các hoạt động giáo dục trải nghiệm hướng nghiệp cho học sinh cần có sự lựa chọn về nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức, kiểm tra đánh giá phù hợp với mục tiêu, đối tượng học sinh và các điều kiện thực hiện cụ thể của mỗi lớp, mỗi nhà trường. Hoạt động TNHN ở trường THPT có mối quan hệ mật thiết với hoạt động phân luồng sau bậc THPT. Do đó, cán bộ quản lý nhà trường cần kết hợp tổ chức 2 hoạt động này trong mối quan hệ biện chứng với nhau để mang lại hiệu quả cao. Để thực hiện tốt hoạt động này hiệu trưởng và người quản lý phải thấy được những tác động, mối quan hệ của các yếu tố ảnh hưởng như: trình độ năng lực của CBGV, học sinh trong nhà trường, sự phối hợp giữa các tổ chức trong và ngoài nhà trường, điều kiện kinh tế, văn hóa, sự quan tâm của các cấp để thực hiện tốt hoạt động TNHN cho học sinh THPT đáp ứng thực hiện chương trình giáo dục phổ thông 2018.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và đào tạo (2018). *Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể* (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo).
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018). *Chương trình Giáo dục phổ thông Hoạt động trải nghiệm hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp* (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo), Hà Nội.
3. Bùi Ngọc Diệp (2015). “*Hình thức tổ chức các hoạt động trải nghiệm sáng tạo trong nhà trường phổ thông*”, Tạp chí Khoa học Giáo dục, số 113 - tháng 02/2015. Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam.
4. Nguyễn Thị Liên (Chủ biên, 2016). *Tổ chức hoạt động trải nghiệm sáng tạo trong nhà trường phổ thông*. Nhà xuất bản Giáo dục.
5. Quốc hội (2019). *Luật Giáo dục*.
6. Đinh Thị Kim Thoa (2020). *Hướng dẫn tổ chức hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp THCS*. Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.

7. Đỗ Ngọc Thống (2015). Hoạt động trải nghiệm sáng tạo – kinh nghiệm quốc tế và vấn đề của Việt Nam. *Tạp chí Khoa học Giáo dục*, số 115/2015.

MANAGEMENT OF PROFESSIONAL EXPERIENCE ACTIVITIES FOR HIGH SCHOOL STUDENTS TO MEET THE GENERAL EDUCATION PROGRAM 2018

Abstract: *At the high school level, experiential and career orientation activities are carried out with the goal of helping students develop the qualities and competencies that have been formed at the primary and lower secondary levels to be able to adapt to changes in society. modern society; know how to organize life, work and manage yourself to become a useful citizen. Therefore, the management of vocational experience activities is considered a decisive factor for the success of educational effectiveness, for the training of quality human resources to meet the increasing requirements of society. The article focuses on synthesizing, analyzing and pointing out the core points in the goals and contents of the high school vocational experience program and proposes measures to effectively manage this activity at high schools, meet the general education program 2018.*

Keywords: *Experiential activities, vocational education, educational management, high school students.*